

Z A K O N
O UDOMITELJSTVU U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

ZAKON O UDOMITELJSTVU U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

DIO PRVI POGLAVLJE I – UVODNE NAPOMENE

Članak 1. (Predmet Zakona)

- (1) Ovim zakonom uređuju se načela udomiteljstva, pojam i vrste udomiteljstva, uvjeti za obavljanje udomiteljstva, vrste i broj udomljenika, podobnost za obavljanje udomiteljstva, ugovor o udomiteljstvu, udomiteljska naknada i naknada za izdržavanje udomljenika, obveze, odgovornosti i prava udomitelja i centra za socijalni rad (u daljnjem tekstu: centar), prava i obveze udomljenika, osposobljavanje i edukacija, registar i evidencija podataka, upravni nadzor, te druga pitanja iz oblasti udomiteljstva.
- (2) Djeci i odraslim osobama koje su privremeno ili trajno bez roditeljske odnosno obiteljske skrbi, omogućit će se zaštita u obiteljskom okruženju.
- (3) Izrazi koji se koriste u ovom zakonu, a koji imaju rodno značenje, bez obzira jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, obuhvaćaju na jednak način muški i ženski rod.

Članak 2. (Značenje pojedinih izraza)

U smislu ovoga zakona pojedini izrazi imaju sljedeće značenje:

- a) *Udomitelj* je predstavnik udomiteljske obitelji ili samac koji ima sklopljen ugovor o udomiteljstvu i pruža usluge zaštite udomljeniku u skladu s ovim zakonom;
- b) *Udomiteljska naknada* je naknada udomitelju za njegov rad, pruženu zaštitu i uloženi trud u zbrinjavanju udomljenika na smještaju u skladu s rješenjem centra o priznavanju prava na smještaj u udomiteljsku obitelj i individualnim planom zaštite udomljenika;
- c) *Udomiteljska obitelj* je obitelj koju čine udomitelj, njegov bračni ili izvanbračni partner i drugi srodnici s kojima udomitelj živi u zajedničkom kućanstvu;
- d) *Udomiteljstvo* je oblik zaštite izvan vlastite obitelji kojim se djetetu ili odrasloj osobi osigurava odgovarajući obiteljski smještaj i zaštita u udomiteljskoj obitelji;
- e) *Udomljenik* je dijete, mlađa punoljetna osoba do završetka redovnog školovanja i najdulje godinu dana nakon završetka redovnog školovanja ako se ne može zaposliti, a najdulje do 26. godine, i odrasla osoba koja je ostvarila pravo na usluge zaštite izvan vlastite obitelji i smještena je u udomiteljsku obitelj temeljem rješenja centra o priznavanju prava na smještaj u udomiteljsku obitelj;
- f) *Individualni plan zaštite udomljenika* (u daljnjem tekstu: individualni plan) je dokument koji izrađuju stručni uposlenici centra u suradnji s udomljenikom,

članovima njegove obitelji, skrbnikom ili zastupnikom, a koji sadrži planirane ciljeve, aktivnosti, rokove i nositelje provođenja aktivnosti kojima se ostvaruje svrha smještaja u udomiteljsku obitelj, te način praćenja i preispitivanja individualnog plana;

- g) *Naknada za izdržavanje udomljenika* je naknada kojom se podmiruju troškovi smještaja i druge potrebe udomljenika;
- h) *Potencijalni udomitelj* je osoba za koju je centar utvrdio da ispunjava uvjete za bavljenje udomiteljstvom i nema sklopljen ugovor o udomiteljstvu, u skladu s ovim zakonom;
- i) *Ugovor o udomiteljstvu* je ugovor o međusobnim pravima i obvezama koji sklapaju centar i potencijalni udomitelj odnosno udomitelj, a nakon donošenja rješenja centra o priznavanju prava na smještaj u udomiteljsku obitelj;
- j) *Voditelj individualnog plana* je stručni uposlenik centra koji planira i predlaže odgovarajuće postupanje i pruža stručnu pomoć udomitelju, te neposredno prati udomljenika u udomiteljskoj obitelji.

DIO DRUGI

POGLAVLJE II – NAČELA UDOMITELJSTVA

Članak 3. (Načela udomiteljstva)

Udomiteljstvo se provodi u skladu s temeljnim načelima socijalne skrbi i načelima obiteljskog okruženja, održivosti socijalnih veza, uključenosti udomljenika i najboljeg interesa udomljenika, te poštivanja ravnopravnosti spolova.

Članak 4. (Načelo obiteljskog okruženja)

- (1) Udomljenik ostvaruje temeljnu i specifičnu zaštitu i pomoć u udomiteljskoj obitelji koja je njemu poticajno i pozitivno obiteljsko okruženje.
- (2) Smještajem udomljenika u udomiteljsku obitelj, udomljenik postaje ravnopravni član udomiteljske obitelji.

Članak 5. (Načelo održivosti socijalnih veza)

Udomljenik se upućuje na smještaj u udomiteljsku obitelj u njegovoj lokalnoj zajednici, zbog održivosti obiteljskih i drugih socijalnih veza i očuvanja postignute razine njegove socijalne uključenosti, osim ako to nije u njegovom interesu ili na tom području nema udomiteljske obitelji.

Članak 6. (Načelo uključenosti)

Udomljenik ima aktivnu ulogu u zadovoljavanju svojih potreba u planiranju i realiziranju aktivnosti za poboljšanje svog položaja, a potrebne usluge mu osiguravaju međusobno povezani i koordinirani pružatelji usluga u jedinici lokalne samouprave.

Članak 7.
(Načelo najboljeg interesa)

Pri utvrđivanju potrebe i okolnosti za smještaj udomljenika u udomiteljsku obitelj, vodi se računa o potrebama udomljenika, odnosno o ciljevima njegovog individualnog plana.

POGLAVLJE III – VRSTE UDOMITELJSTVA

Članak 8.
(Udomiteljstvo prema potrebama udomljenika)

Udomiteljstvo prema potrebama udomljenika može biti:

- a) tradicionalno udomiteljstvo,
- b) specijalizirano udomiteljstvo,
- c) hitno udomiteljstvo i
- d) povremeno udomiteljstvo.

Članak 9.
(Tradicionalno udomiteljstvo)

Tradicionalno udomiteljstvo je udomiteljstvo kojim se pružaju usluge zaštite:

- a) djetetu i mlađoj punoljetnoj osobi bez odgovarajuće roditeljske skrbi čiji psihofizički razvoj i razina funkcioniranja ne odstupaju značajnije od razvoja i odrastanja djeteta iste životne dobi, a za koje je procijenjeno da je primjena udomiteljstva u njegovom najboljem interesu,
- b) djetetu čiji je razvoj ometen obiteljskim prilikama,
- c) odrasloj osobi za zadovoljavanje svakodnevnih životnih potreba povezanih s njezinom životnom dobi ili zdravstvenim stanjem i
- d) samohranom roditelju s djetetom dobi do godinu dana starosti ukoliko nema sredstava za izdržavanje ili kojem je usljed neriješenog stambenog pitanja ili poremećenih obiteljskih odnosa potreban privremeni smještaj u udomiteljskoj obitelji.

Članak 10.
(Specijalizirano udomiteljstvo)

- (1) Specijalizirano udomiteljstvo je udomiteljstvo kojim se udomljeniku pružaju specijalizirane usluge zaštite, zadovoljavanjem njegovih temeljnih i dodatnih životnih potreba, povezanih s njegovim psihofizičkim razvojem i razinom funkcioniranja koji odstupaju značajnije od odrastanja i razvoja osoba iste životne dobi, ili uz veće probleme u ponašanju, teže zdravstveno stanje ili invaliditet, a udomljeniku potrebnu zaštitu pruža specijalizirani udomitelj koji ima posebna znanja i vještine, te članovi njegove obitelji.
- (2) Specijalizirani udomitelj pruža usluge zaštite iz stavka (1) ovoga članka slijedećim kategorijama djece:
 - a) djetetu s invaliditetom,

- b) odgojno zanemarenom djetetu,
 - c) djetetu u sukobu sa zakonom,
 - d) djetetu žrtvi obiteljskog i drugog nasilja,
 - e) djetetu žrtvi trgovine ljudima,
 - f) djetetu žrtvi zlostrovanja psihoaktivnih supstanci i drugih oblika ovisnosti,
 - g) djetetu s društveno negativnim ponašanjem,
 - h) djetetu kojem je zbog posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne skrbi i
 - i) maloljetnoj trudnici, maloljetnom roditelju ili maloljetnim roditeljima s djetetom ako se na taj način osnažuje njihovo roditeljstvo i ako nemaju obiteljsku podršku.
- (3) Specijalizirani udomitelj pruža usluge zaštite iz stavka (1) ovoga članka sljedećim odraslim kategorijama udomljenika:
- a) osobi s invaliditetom,
 - b) osobi s društveno negativnim ponašanjem,
 - c) osobi u sukobu sa zakonom,
 - d) žrtvi obiteljskog i drugog nasilja,
 - e) žrtvi trgovine ljudima,
 - f) žrtvi zlostrovanja psihoaktivnih supstanci i drugih oblika ovisnosti, za koje je procijenjeno da je njihov smještaj u specijaliziranu udomiteljsku obitelj u njihovom najboljem interesu.

Članak 11. (Hitno udomiteljstvo)

- (1) Hitno udomiteljstvo je udomiteljstvo kojim se udomljeniku zbog njegove sigurnosti, zaštite ili drugih životnih potreba mora hitno osigurati privremeni smještaj u udomiteljsku obitelj do prestanka rizične odnosno nepovoljne situacije i stvaranja uvjeta za njegov povratak u vlastitu obitelj ili do osiguravanja drugih oblika zaštite.
- (2) Hitnost iz stavka (1) ovoga članka podrazumijeva situacije u kojima je djetetu potrebno hitno zbrinjavanje:
- a) kada je dijete napušteno od roditelja,
 - b) kada ga roditelji grubo ili u većoj mjeri zanemaruju ili zlostavljaju,
 - c) kada su roditelji spriječeni brinuti o djetetu zbog teške bolesti ili smrti,
 - d) u drugim situacijama kada je dijete potrebno hitno zbrinuti.
- (3) Hitnost iz stavka (1) ovoga članka podrazumijeva situacije u kojima je odrasloj osobi potrebno hitno zbrinjavanje:
- a) jer je stara, nemoćna, napuštena, a ovisna o pomoći i njezi druge osobe,
 - b) zbog elementarne nepogode usljed koje je ostala bez vlastitog doma,
 - c) jer je žrtva nasilja,
 - d) u slučaju kada umre roditelj koji se skrbio o osobi s invaliditetom, a o njoj se nema tko nastaviti skrbiti,
 - e) jer je na drugi način ugrožen njezin životni interes.
- (4) Hitno udomiteljstvo može trajati najdulje mjesec dana u neprekidnom trajanju, a može ga obavljati udomitelj koji obavlja tradicionalno i specijalizirano udomiteljstvo, kao nesrodnički ili srodnički udomitelj u skladu s ovim zakonom.

Članak 12.
(Povremeno udomiteljstvo)

- (1) Povremeno udomiteljstvo je udomiteljstvo kojim se djetetu ili odrasloj osobi pruža usluga zaštite na privremenom smještaju tijekom pripreme za stalni smještaj u tu udomiteljsku obitelj, ili za dijete ili odraslu osobu koja je na duljem smještaju u ustanovi socijalne skrbi, zbog njezine prilagodbe na obiteljski način života odnosno pripreme za samostalan život.
- (2) Povremeno udomiteljstvo je i udomiteljstvo za dijete s razvojnim ili zdravstvenim teškoćama, za dijete čija obitelj ima različite teškoće u funkcioniranju ili za odraslu osobu s invaliditetom, koja živi u vlastitoj ili udomiteljskoj obitelji, pa se upućuju na smještaj u drugu udomiteljsku obitelj na kraće vrijeme (vikend, praznike ili tijekom dana) zbog očuvanja kapaciteta vlastite ili udomiteljske obitelji i sprečavanja nepovoljnih situacija koje bi mogle privremeno ugroziti funkcioniranje obitelji i dobrobit djeteta odnosno odrasle osobe.
- (3) Osim u izuzetnim situacijama, povremeno udomiteljstvo može trajati najdulje do tri mjeseca u neprekidnom trajanju, a može ga obavljati udomitelj koji obavlja tradicionalno ili specijalizirano udomiteljstvo, kao nesrodnički ili srodnički udomitelj u skladu s ovim zakonom.

Članak 13.
(Udomiteljstvo prema statusu)

Udomiteljstvo prema statusu može biti:

- a) nesrodničko udomiteljstvo i
- b) srodničko udomiteljstvo.

Članak 14.
(Nesrodničko udomiteljstvo)

Nesrodničko udomiteljstvo je udomiteljstvo koje obavlja udomitelj koji nije u krvnom ili tazbinskom srodstvu s udomljenikom, a može biti tradicionalno, specijalizirano, hitno i povremeno udomiteljstvo.

Članak 15.
(Srodničko udomiteljstvo)

- (1) Srodničko udomiteljstvo je udomiteljstvo koje obavlja udomitelj koji je u krvnom odnosno tazbinskom srodstvu s udomljenikom, kada je takav oblik zaštite u njegovom najboljem interesu.
- (2) Srodnik u pravoj i srodnik do četvrtog stupnja krvnog srodstva pobočne linije i njegov bračni ili vanbračni partner može obavljati srodničko udomiteljstvo.
- (3) Iznimno, srodnički udomitelj može biti i drugi srodnik udomljenika ukoliko stručni tim centra procijeni da je to u najboljem interesu udomljenika.
- (4) Srodnički udomitelj može obavljati sve vrste udomiteljstva utvrđene ovim zakonom u skladu s procjenom stručnog tima centra i propisanim uvjetima.

Članak 16.

(Briga o udomljeniku u njegovom stambenom prostoru)

Udomitelj se brine o udomljeniku u svom stambenom prostoru, a iznimno u stambenom prostoru udomljenika kada je to u najboljem interesu udomljenika.

POGLAVLJE IV – UVJETI ZA OBAVLJENJE UDOMITELJSTVA

Članak 17.

(Uvjeti koje moraju ispunjavati udomitelj i udomiteljska obitelj)

- (1) Osoba koja želi biti udomitelj mora:
 - a) biti državljanin Bosne i Hercegovine,
 - b) biti punoljetna,
 - c) imati prebivalište u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija),
 - d) imati poslovnu sposobnost,
 - e) imati zdravstvenu sposobnost,
 - f) imati završeno najmanje srednjoškolsko obrazovanje,
 - g) imati dokaz da članovi udomiteljske obitelji nemaju neizmirenih poreskih obveza,
 - h) imati kompetencije za zaštitu, čuvanje, njegu, odgoj i zadovoljavanje drugih potreba, prema stručnoj procjeni centra, i
 - i) imati stambene i materijalne uvjete za obavljanje udomiteljstva koje će propisati federalni ministar rada i socijalne politike (u daljnjem tekstu: federalni ministar).
- (2) Iznimno od stavka (1) točka a) ovoga članka, udomitelj može biti i strani državljanin sa stalnim boravkom u Federaciji koji ispunjava uvjete propisane ovim zakonom, ako stručni tim centra procijeni da je to u najboljem interesu udomljenika.
- (3) Iznimno, udomitelj može biti i osoba koja ima niži stupanj obrazovanja od propisanog stavkom (1) točkom f) ovoga članka, ako stručni tim centra procijeni da je to u najboljem interesu udomljenika.
- (4) U slučaju iz stavka (2) ovoga članka centar je dužan pribaviti suglasnost Federalnog ministarstva rada i socijalne politike (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).
- (5) Udomitelj i članovi udomiteljske obitelji moraju ostvarivati mjesečne prihode za izdržavanje po članu kućanstva u iznosu od najmanje 15% od prosječne isplaćene neto plaće u Federaciji prema objavljenom podatku Federalnog zavoda za statistiku za prethodnu godinu.
- (6) Iznimno od stavka (5) ovoga članka, udomitelj samac mora ostvarivati mjesečne prihode u iznosu od najmanje 50% od prosječne isplaćene neto plaće u Federaciji prema objavljenom podatku Federalnog zavoda za statistiku za prethodnu godinu.
- (7) U pogledu ispunjavanja uvjeta iz st. (5) i (6) ovoga članka u obzir se uzimaju mjesečni prihodi ostvareni u posljednja tri mjeseca.
- (8) Srodnički udomitelj odnosno članovi srodničke udomiteljske obitelji ne moraju ispuniti uvjete iz st. (5) i (6) ovoga članka ukoliko centar procijeni da je to u najboljem interesu udomljenika.

Članak 18.
(Smetnje za obavljanje udomiteljstva)

- (1) Udomiteljstvo ne može obavljati obitelj:
 - a) u kojoj su poremećeni obiteljski odnosi,
 - b) u kojoj je udomitelju ili drugom članu udomiteljske obitelji izrečena mjera obiteljsko-pravne zaštite u pogledu osobnih prava djeteta,
 - c) u kojoj su interesi udomitelja ili drugog člana udomiteljske obitelji u suprotnosti s interesima udomljenika,
 - d) u kojoj udomitelj ili član udomiteljske obitelji ima zaključen ugovor o doživotnom izdržavanju s udomljenikom,
 - e) u kojoj udomitelj ili drugi član udomiteljske obitelji ispoljava društveno neprihvatljivo ponašanje u smislu važećeg zakona iz oblasti socijalne skrbi,
 - f) u kojoj bi zbog bolesti udomitelja ili člana udomiteljske obitelji moglo biti ugroženo zdravlje ili drugi interesi udomljenika,
 - g) u kojoj se protiv udomitelja ili drugog člana udomiteljske obitelji vodi kazneni postupak, odnosno u kojoj je udomitelju ili drugom članu udomiteljske obitelji pravomoćnom sudskom presudom izrečena kazna zatvora, novčana kazna ili određena uvjetna osuda za kazneno djelo propisano Kaznenim zakonom Federacije Bosne i Hercegovine ili Kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine, ili je izrečena neka od zaštitnih mjera prema počinitelju nasilja u obitelji, koje su propisane Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji Federacije Bosne i Hercegovine,
 - h) u kojoj udomitelj ima više od dvoje djece mlađe od 15 godina izuzev ako se radi o srodničkoj udomiteljskoj obitelji.
- (2) Centar po službenoj dužnosti prikuplja dokaze iz stavka (1) točka g) ovoga članka za udomitelja i članove udomiteljske obitelji.

Članak 19.
(Dobna razlika između udomitelja i udomljenika)

- (1) Dobna razlika između udomitelja i udomljenika djeteta ne može biti manja od 25 i veća od 50 godina života.
- (2) Iznimno od stavka (1) ovoga članka dobna razlika između udomitelja i udomljenika djeteta može biti manja od 25 i veća od 50 godina života ukoliko je to u najboljem interesu djeteta što procjenjuje stručni tim centra.
- (3) Udomitelj ne može biti osoba mlađa od 25 i starija od 65 godina života, osim kod srodničkog udomiteljstva, ili ukoliko je to u najboljem interesu udomljenika.

POGLAVLJE V - VRSTE I BROJ UDOMLJENIKA

Članak 20.
(Vrste udomljenika u jednoj udomiteljskoj obitelji)

- (1) Udomiteljska obitelj u pravilu se skrbi o istoj skupini udomljenika, posebno o djeci, a posebno o odraslim osobama, osim kada postoji potreba za zajedničkom skrbi o roditelju s djetetom, braći i sestrama, maloljetnom roditelju ili bračnim odnosno izvanbračnim partnerima.

- (2) Udomiteljska obitelj koja skrbi o djeci može istodobno skrbiti o djeci bez roditelja, djeci koju roditelji zanemaruju ili zloupotrebljavaju svoje roditeljske dužnosti, djeci s problemima u ponašanju, djeci s invaliditetom i djeci žrtvama obiteljskog i drugog nasilja, ukoliko je to u najboljem interesu djece i ako ispunjava za to potrebne uvjete.
- (3) Udomiteljska obitelj koja skrbi o odraslim osobama može istodobno skrbiti o odraslim osobama s različitim vrstom invaliditeta.
- (4) Iznimno od stavka (1) ovoga članka, u slučaju kada tijekom smještaja kod udomljenika nastanu takve promjene da više ne pripada istoj vrsti udomljenika, udomiteljska obitelj, uz procjenu potreba udomljenika i suglasnost centra, može i dalje skrbiti o udomljeniku, ako to nije protivno interesima drugih smještenih udomljenika.

Članak 21.

(Broj djece udomljenika u jednoj udomiteljskoj obitelji)

- (1) U udomiteljskoj obitelji može biti smješteno najviše troje djece, s tim da ukupan broj djece koja žive u udomiteljskoj obitelji, računajući i djecu udomitelja, ne može biti veći od petero.
- (2) Iznimno od stavka (1) ovoga članka u udomiteljskoj obitelji može biti smješteno više od troje djece ako se radi o braći i sestrama ili o udomljenicima hitnog i povremenog udomiteljstva ili roditelju s djetetom dobi do godinu dana starosti.
- (3) Ako udomiteljska obitelj skrbi o djeci s invaliditetom, samo jedno dijete može biti dijete s težim tjelesnim, intelektualnim, osjetilnim, komunikacijskim ili višestrukim teškoćama u razvoju kod kojeg je utvrđena takva razina funkcioniranja koja zahtjeva veću stručnu pomoć.
- (4) Udomitelj samac, može skrbiti o najviše dvoje djece, odnosno o jednom djetetu s težim tjelesnim, intelektualnim, osjetilnim, komunikacijskim ili višestrukim teškoćama u razvoju kod kojeg je utvrđena takva razina funkcioniranja koja zahtjeva veću stručnu pomoć.
- (5) Iznimno od stavka (4) ovoga članka, samac koji je srodnički udomitelj može skrbiti o većem broju djece ako je to u njihovom najboljem interesu i ako za to ispunjava uvjete iz članka 17. ovoga zakona.

Članak 22.

(Broj odraslih udomljenika u jednoj udomiteljskoj obitelji)

- (1) U udomiteljskoj obitelji mogu biti smještena najviše tri odrasla udomljenika.
- (2) Iznimno, u udomiteljskoj obitelji može biti smješteno i više od tri odrasla udomljenika ako se radi o odraslom udomljeniku korisniku hitnog ili povremenog udomiteljstva, a obitelj ispunjava uvjete iz članka 17. ovoga zakona.
- (3) Udomitelj samac, može imati na smještaju najviše dva odrasla udomljenika, odnosno samo jednog odraslog udomljenika s težim invaliditetom.
- (4) Iznimno od stavka (3) ovoga članka, samac koji je srodnički udomitelj može skrbiti o većem broju odraslih osoba ako ispunjava uvjete iz članka 17. ovoga zakona i ako je to u njihovom najboljem interesu.

POGLAVLJE VI - UTVRĐIVANJE PODOBNOSTI ZA OBAVLJANJE UDOMITELJSTVA

Odjeljak A. Stručna procjena podobnosti za obavljanje udomiteljstva

Članak 23.

(Prijava za obavljanje udomiteljstva)

- (1) Svaka osoba koja želi biti udomitelj podnosi prijavu za obavljanje udomiteljstva centru prema mjestu svog prebivališta odnosno boravišta na obrascu prijave za obavljanje udomiteljstva koji propisuje federalni ministar.
- (2) Uz prijavu iz stavka (1) ovoga članka prilaže se pisana suglasnost članova obitelji za obavljanje udomiteljstva i druga dokumentacija koju centar ne može pribaviti po službenoj dužnosti.
- (3) U roku od 30 dana od dana prijema prijave iz stavka (1) ovoga članka, centar utvrđuje ispunjavaju li podnositelj prijave iz stavka (1) ovoga članka i članovi njegove obitelji uvjete iz čl. 17. i 19. ovoga zakona, te postoji li neka od smetnji iz članka 18. ovoga zakona.

Članak 24.

(Stručna procjena)

- (1) Temeljem utvrđenog činjeničnog stanja, centar daje stručnu procjenu o ispunjavanju uvjeta propisanih ovim zakonom za podnositelja prijave iz stavka (1) članka 23. ovoga zakona i za članove njegove obitelji.
- (2) Kod davanja stručne procjene iz stavka (1) ovoga članka, centar temeljem intervjua i drugih odgovarajućih metoda razmatra i procjenjuje motive osoba i članova njegove obitelji za obavljanje udomiteljstva, odnose u obitelji i njihov utjecaj na prihvaćanje udomljenika u obitelj kao zamjensku obitelj, te njihove psihofizičke sposobnosti, vodeći računa o svim činjenicama koje bi mogle utjecati na zadovoljavanje potreba i najbolji interes udomljenika.
- (3) Tijekom postupka procjene centar utvrđuje i primjerenost životnih uvjeta obitelji, a posebno prostora i opreme namijenjene udomljeniku u skladu s propisom iz članka 17. stavak (1) točka i) ovoga zakona.
- (4) Tijekom postupka stručne procjene centar po potrebi uzima u obzir i potvrde, mišljenja ili preporuke drugih institucija, ustanova, nevladinih organizacija i drugih tijela.

Članak 25.

(Postupak nakon provedene stručne procjene)

- (1) Nakon dobijanja pozitivne stručne procjene iz članka 24. stavak (1) ovoga zakona, podnositelj prijave iz članka 23. stavak (1) ovoga zakona i njegov bračni odnosno izvanbračni partner imaju obvezu proći edukaciju iz članka 49. ovoga zakona.
- (2) U roku od 10 dana od dana provedene edukacije iz stavka (1) ovoga članka, edukator dostavlja stručno mišljenje o provedenoj edukaciji podnositelju prijave i njegovom bračnom odnosno vanbračnom partneru i mjesno nadležnom centru.
- (3) U roku od osam dana od dana pribavljanja pozitivnog stručnog mišljenja edukatora iz stavka (2) ovoga članka, centar podnositelju prijave iz članka 23.

stavak (1) ovoga zakona izdaje rješenje o ispunjavanju uvjeta za obavljanje udomiteljstva.

- (4) Rješenje iz stavka (3) ovoga članka obvezno sadrži podatke o vrsti udomiteljstva i broju udomljenika koji mogu biti zbrinuti.
- (5) Osobi iz članka 23. stavak (1) ovoga zakona koja nije dobila pozitivnu stručnu procjenu iz članka 24. stavak (1) ovoga zakona ili nije dobila pozitivno stručno mišljenje edukatora iz stavka (2) ovoga članka centar donosi rješenje o neispunjavanju uvjeta za obavljanje udomiteljstva.
- (6) Na rješenja iz st. (3) i (5) ovoga zakona može se izjaviti žalba kantonalnom ministarstvu nadležnom za oblast socijalne skrbi (u daljnjem tekstu: kantonalno ministarstvo) u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

Odjeljak B. Revizija stručne procjene podobnosti za obavljanje udomiteljstva

Članak 26.

(Revizija stručne procjene)

- (1) Reviziju stručne procjene vrši nadležni centar najmanje jednom u dvije godine od dana donošenja rješenja o ispunjavanju uvjeta za obavljanje udomiteljstva, odnosno od urađene prethodne revizije.
- (2) U slučaju promjene okolnosti koje bi mogle biti bitne za obavljanje udomiteljstva, udomitelj odnosno potencijalni udomitelj dužan je najkasnije u roku od pet dana od nastanka, odnosno saznanja za promjenu okolnosti, obavijestiti nadležni centar koji će provesti postupak revizije stručne procjene.
- (3) Revizija iz stavka (1) ovoga članka provodi se na način utvrđen člankom 24. ovoga zakona.
- (4) U skladu s provedenom revizijom stručne procjene centar po službenoj dužnosti evidentira provedenu reviziju u registar udomitelja.
- (5) U slučaju da se tijekom postupka revizije stručne procjene utvrdi da je došlo do promjene uvjeta za obavljanje udomiteljstva ili do promjene okolnosti vezanih za podatke o vrsti udomiteljstva i broju udomljenika koji mogu biti zbrinuti, centar izdaje novo rješenje u skladu s promijenjenim okolnostima.
- (6) Ovisno o rješenju iz stavka (4) ovoga članka centar poduzima i sve druge potrebne radnje, a posebno u pogledu donesenog rješenja o pravu na smještaj i upućivanju u udomiteljsku obitelj odnosno registar udomitelja.

Odjeljak C. Prestanak ispunjavanja uvjeta za obavljanje udomiteljstva

Članak 27.

(Prestanak važenja rješenja o ispunjavanju uvjeta za obavljanje udomiteljstva)

- (1) Rješenje o ispunjavanju uvjeta za obavljanje udomiteljstva prestaje važiti silom zakona smrću udomitelja.
- (2) Rješenje o ispunjavanju uvjeta za obavljanje udomiteljstva prestaje važiti i s danom pravomoćnosti rješenja o neispunjavanju uvjeta za obavljanje udomiteljstva.
- (3) Centar donosi rješenje o prestanku važenja rješenja o ispunjavanju uvjeta za obavljanje udomiteljstva ako:
 - a) udomitelj podnese zahtjev za prestanak obavljanja udomiteljstva,
 - b) udomitelj obavlja udomiteljstvo protivno interesima udomljenika,

- c) potencijalni udomitelj ili udomitelj bez opravdanih razloga ne primi na smještaj udomljenika kojeg mu je uputio centar iako se suglasio s njegovim smještajem,
 - d) prestane potreba za smještajem udomljenika u srodničku udomiteljsku obitelj, ako ta obitelj obavlja samo srodničko udomiteljstvo.
- (4) Centar može donijeti privremeno rješenje za obavljanje udomiteljstva odraslom članu udomiteljske obitelji umrlog udomitelja iz stavka (1) ovoga članka na njegov zahtjev kojim se uređuju njegova prava i obveze za obavljanje udomiteljstva do konačnog rješavanja po tom zahtjevu, a najdulje šest mjeseci.

Članak 28.

(Udomitelj koji više ne želi da se bavi udomiteljstvom)

Ukoliko udomitelj ne želi više da se bavi udomiteljstvom, obvezan je o tome obavijestiti centar najkasnije 60 dana prije datuma kada se namjerava prestati baviti udomiteljstvom kako bi zajedno osigurali optimalne uvjete za premještaj udomljenika ili njegovo zbrinjavanje na drugi način, u skladu s individualnim potrebama udomljenika.

Članak 29.

(Brisanje iz registra udomitelja)

U slučajevima donošenja rješenja o neispunjavanju uvjeta za obavljanje udomiteljstva odnosno rješenja o prestanku važenja rješenja o ispunjavanju uvjeta za bavljanje udomiteljstvom, centar po službenoj dužnosti obavještava kantonalno i federalno ministarstvo, koji će u roku od tri dana od dana prijema obavijesti izvršiti brisanje potencijalnog udomitelja ili udomitelja iz registra udomitelja.

POGLAVLJE VII – UGOVOR O UDOMITELJSTVU

Članak 30.

(Ugovorni odnos)

- (1) Ugovor o udomiteljstvu je ugovor o međusobnim pravima i obvezama između centra i potencijalnog udomitelja odnosno udomitelja koji se sklapa u pisanom obliku za svakog udomljenika pojedinačno, a nakon donošenja rješenja centra o priznavanju prava i upućivanju na smještaj u udomiteljsku obitelj.
- (2) Za rješavanje o priznavanju prava i upućivanju na smještaj u udomiteljsku obitelj, kao i zaključivanje ugovora o udomiteljstvu mjesno je nadležan centar prebivališta udomljenika.
- (3) Rješenje o priznavanju prava na smještaj i upućivanju u udomiteljsku obitelj donosi se uz prethodno pribavljenu suglasnost kantonalnog ministarstva u pogledu udomiteljske naknade i naknade za izdržavanje udomljenika.
- (4) O žalbi na rješenje kojim se rješava o pravu na smještaj i upućivanju u udomiteljsku obitelj odlučuje kantonalno ministarstvo.
- (5) Ugovorom o udomiteljstvu uređuje se:
 - a) dan otpočinjanja smještaja,
 - b) uvjeti i način zadovoljavanja temeljnih i specifičnih potreba podrške udomljeniku i udomitelju,

- c) vrsta udomiteljstva za koju je ugovor sklopljen,
- d) vrsta i opseg usluga koje su udomitelj i udomiteljska obitelj obvezni osigurati smještenom udomljeniku,
- e) moguće druge socijalne usluge podrške udomljeniku,
- f) prava i obveze ugovornih strana,
- g) kontaktiranje udomljenika s biološkim roditeljima i srođnicima,
- h) visina naknade za izdržavanje udomljenika i način plaćanja,
- i) udomiteljska naknada,
- j) uvjeti za otkaz ugovora,
- k) duljina otkaznog roka ugovora o udomiteljstvu i
- l) druga prava i obveze ugovornih strana.

Članak 31.
(Prestanak Ugovora o udomiteljstvu)

Ugovor o udomiteljstvu iz članka 30. ovoga zakona prestaje:

- a) smrću udomitelja ili smrću udomljenika,
- b) usvojenjem udomljenika,
- c) stupanjem u brak udomljenika,
- d) istekom roka ukoliko je ugovor zaključen na određeno vrijeme,
- e) otkazom ugovora,
- f) zbog neizvršavanja zakonskih i ugovornih obveza, te
- g) drugih razloga zbog kojih se ugovorne obveze više ne mogu izvršavati.

POGLAVLJE VIII – UDOMITELJSKA NAKNADA I NAKNADA ZA IZDRŽAVANJE UDOMLJENIKA

Članak 32.
(Udomiteljska naknada)

- (1) Visina udomiteljske naknade ovisi o broju i vrsti smještenih udomljenika.
- (2) Osnovica za utvrđivanje iznosa udomiteljske naknade je prosječna neto plaća isplaćena u Federaciji prema objavljenom podatku Federalnog zavoda za statistiku za prethodnu godinu.
- (3) Mjesečna naknada udomitelju po jednom udomljeniku iznosi najmanje 15% od osnovice iz stavka (2) ovoga članka i ista se uvećava za 15% za svakog narednog udomljenika.
- (4) Iznimno od stavka (3) ovoga članka mjesečna naknada udomitelju koji obavlja specijalizirano udomiteljstvo iznosi najmanje 30% od osnovice iz stavka (2) ovoga članka i ista se uvećava za 20% za svakog narednog udomljenika.
- (5) Mjesečna naknada za udomitelja koji istodobno obavlja tradicionalno i specijalizirano udomiteljstvo utvrđuje se na način da se kao polazna osnovica uzima mjesečna naknada za specijalizirano udomiteljstvo iz stavka (4) ovoga članka i ista se uvećava za 15% za udomljenika korisnika tradicionalnog udomiteljstva, odnosno za 20% za udomljenika korisnika specijaliziranog udomiteljstva.

- (6) Udomitelj koji obavlja srodničko udomiteljstvo ima pravo na udomiteljsku naknadu, pod uvjetom da između udomljenika i udomitelja ne postoji obveza izdržavanja prema Obiteljskom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine.

Članak 33.

(Isplata udomiteljske naknade)

- (1) Udomiteljska naknada obračunava se od dana početka smještaja udomljenika u udomiteljsku obitelj u skladu s ugovorom o udomiteljstvu, a pri izračunu se smatra da mjesec ima 30 dana.
- (2) Udomiteljska naknada prestaje se obračunavati s posljednjim danom smještaja udomljenika.
- (3) Iznimno od st. (1) i (2) ovoga članka, udomitelju koji pruža usluge hitnog ili povremenog udomiteljstva za najviše 30 dana udomiteljstva, naknada se isplaćuje za svaki provedeni dan smještaja udomljenika.
- (4) Isplata naknade udomitelju u slučajevima kada udomljenik opravdano odsustvuje iz udomiteljske obitelji dulje od 15 dana, za taj se mjesec isplaćuje u skladu sa stavkom (3) ovoga članka.
- (5) Udomiteljsku naknadu obračunava centar koji je donio rješenje o priznavanju prava na smještaj i upućivanju u udomiteljsku obitelj.

Članak 34.

(Naknada za izdržavanje udomljenika)

- (1) Naknada za izdržavanje udomljenika odnosi se na troškove smještaja i izdržavanje udomljenika, te njegove osobne potrebe u skladu s njegovim individualnim planom.
- (2) Osnovica za utvrđivanje iznosa naknade za izdržavanje udomljenika je prosječna isplaćena neto plaća u Federaciji prema objavljenom podatku Federalnog zavoda za statistiku za prethodnu godinu.
- (3) Iznos mjesečne naknade za izdržavanje udomljenika za tradicionalno udomiteljstvo iznosi najmanje 30%, a za specijalizirano najmanje 50% od osnovice iz stavka (2) ovoga članka.
- (4) Naknadu za izdržavanje udomljenika obračunava centar koji je donio rješenje o priznavanju prava na smještaj i upućivanje u udomiteljsku obitelj.
- (5) Naknada za izdržavanje udomljenika se obračunava s prvim danom smještaja i prestaje s posljednjim danom smještaja udomljenika, a pri izračunu se smatra da mjesec ima 30 dana.

Članak 35.

(Sredstva za financiranje naknada)

- (1) Troškove udomiteljske naknade i naknade za izdržavanje udomljenika plaća osoba koja je smještena u udomiteljsku obitelj, roditelj, usvojitelj ili srodnik koji je po odredbama Obiteljskog zakona Federacije Bosne i Hercegovine dužan izdržavati tu osobu ili druga pravna ili fizička osoba koja je preuzela obvezu plaćanja troškova.
- (2) Sredstva za financiranje naknada iz stavka (1) ovoga članka osiguravaju se u proračunu kantona ukoliko je rješenjem o priznavanju prava i upućivanju na smještaj u udomiteljsku obitelj određeno da kantonalno ministarstvo potpuno ili

- djelomično snosi plaćanje udomiteljske naknade i naknade za izdržavanje udomljenika.
- (3) Isplatu udomiteljske naknade i naknade za izdržavanje udomljenika vrši kantonalno ministarstvo.
 - (4) Kantonalno ministarstvo ima pravo na potpunu ili djelomičnu naknadu troškova iz imovine i prihoda smještene osobe ili osobe koja je u skladu s odredbama Obiteljskog zakona Federacije Bosne i Hercegovine dužna izdržavati osobu smještenu u udomiteljsku obitelj.
 - (5) U postupku utvrđivanja i obračunavanja prihoda i imovine udomljenika, odnosno drugih osoba koje su po zakonu obvezne sudjelovati u troškovima smještaja u udomiteljsku obitelj, a koji se uzimaju u obzir pri obračunavanju udomiteljske naknade i naknade za izdržavanje udomljenika primjenjuje se propis o socijalnoj skrbi kantona.

POGLAVLJE IX – OBVEZE I PRAVA UDOMITELJA I OBVEZE I ODGOVORNOSTI CENTRA

Odjeljak A. Obveze i prava udomitelja

Članak 36.

(Opće obveze udomitelja)

- (1) Udomitelj i udomiteljska obitelj pružaju djetetu ili odrasloj osobi koja im je upućena na smještaj usluge prihvata, stanovanja, prehrane, nabave odjeće i obuće, održavanja osobne higijene, brige o zdravlju i njege, čuvanja, odgoja, obrazovanja, organiziranja slobodnog vremena, prijevoza, te druge usluge ovisno o potrebama djeteta ili odrasle osobe.
- (2) Udomitelj je obavezan:
 - a) pripremiti sebe i obitelj za prihvata udomljenika, u suradnji sa centrom,
 - b) sudjelovati u izradi individualnog plana prije i za vrijeme smještaja udomljenika,
 - c) omogućiti da prilagodba udomljenika u obitelji bude uspješna i što kraća, te da ponašanje svih članova udomiteljske obitelji prema udomljeniku bude odgovarajuće i brižno,
 - d) pružati udomljeniku pomoć u prilagodbi na novu zajednicu,
 - e) pružati udomljeniku sve vrste usluga u skladu s ugovornim obavezama iz ugovora o udomiteljstvu,
 - f) udomljenika pravilno njegovati i pružati mu primjeren smještaj, prehranu, odjeću i obuću, te potrebne osobne i druge potrepštine,
 - g) osigurati udomljeniku pristup obrazovnim, zdravstvenim, kulturnim i sportskim aktivnostima,
 - h) brinuti za očuvanje i unaprijeđenje zdravlja udomljenika, te mu osigurati odgovarajuću zdravstvenu zaštitu u okviru primarne i specijalističke zdravstvene zaštite, te prema potrebi i uputi stručnjaka omogućiti uključivanje u programe psihosocijalne rehabilitacije,
 - i) brinuti se da udomljenik stekne radne sposobnosti i razvije životne vještine za samostalno funkcioniranje, te mu pomoći u traženju odgovarajućeg zaposlenja,

- j) pripremiti udomljenika za povratak u vlastitu obitelj ili za odlazak kod drugog pružatelja smještaja ili za samostalan život.
- (3) Udomitelj postupava po uputama skrbnika, centra i drugih nadležnih pružatelja socijalnih i drugih usluga, te poduzima mjere utvrđene individualnim planom.
- (4) Udomitelj vodi evidenciju i dokumentaciju o svim važnim životnim okolnostima udomljenika, te redovno i po potrebi izvještava centar najmanje dva puta godišnje, te po potrebi i druge pružatelje socijalnih usluga, na način i u skladu s obrascem čiji sadržaj propisuje federalni ministar.
- (5) Udomitelj omogućava i potiče kontakte udomljenika s vlastitom obitelji, drugim srodnicima te ostalim bliskim osobama u skladu s individualnim planom, odlukama nadležnih tijela i u skladu s najboljim interesom udomljenika.
- (6) Udomitelj osigurava zaštitu dostojanstva, osobni integritet i tajnost podataka o udomljeniku.
- (7) Udomitelj, kao i njegov bračni odnosno izvanbračni partner najmanje jedanput godišnje, a na prijedlog centra po potrebi i češće, sudjeluje u edukacijama.

Članak 37. (Prava udomitelja)

Udomitelj ima pravo:

- a) na osobni dignitet i privatnost,
- b) biti uključen kao ravnopravni član stručnog tima,
- c) biti upoznat sa svim informacijama o udomljeniku i njegovom ranijem obiteljskom životu,
- d) sudjelovati u izradi individualnog plana i imati saznanja o ciljevima plana za udomljenika,
- e) na sigurnost članova vlastite obitelji,
- f) na stručnu pomoć u svladavanju poteškoća pri prijemu i odlasku udomljenika koji je bio smješten u njegovu obitelj,
- g) biti upoznat sa svim postupcima vezanim uz njegovu ulogu udomitelja,
- h) na pomoć u radu udomitelja kroz redovno praćenje,
- i) na osposobljavanje i edukacije organizirane od strane centra ili drugih pružatelja usluga,
- j) na pristup drugim oblicima podrške u brizi za udomljenika u njegovom domu, uključujući pravovremenu pomoć stručnih uposlenika centra ili drugih pružatelja usluga,
- k) na evaluaciju i povratnu informaciju o njegovoj ulozi.

Članak 38. (Posebne odredbe o udomiteljstvu za djecu)

- (1) Centar ili drugi pružatelj socijalnih usluga priprema dijete za udomiteljstvo i njegovu obitelj za zaštitu izvan vlastite obitelji, u skladu s njegovim individualnim planom, osim u slučaju hitnog udomiteljstva, kada utvrđuje plan najkasnije u roku od osam dana od dana smještaja udomljenika.
- (2) Dijete do treće godine života smješta se u udomiteljsku obitelj.
- (3) Dijete koje se izmješta iz biološke ili druge udomiteljske obitelji smješta se u udomiteljsku obitelj.

- (4) Iznimno od st. (2) i (3) ovoga članka uz postojanje opravdanih razloga i ukoliko je to u najboljem interesu djeteta, dijete se može smjestiti u ustanovu socijalne skrbi.
- (5) Djetetu koje je smješteno u ustanovu socijalne skrbi, nastoji se osigurati smještaj u udomiteljsku obitelj što je prije moguće, osim ukoliko to nije u njegovom najboljem interesu.
- (6) Izbor udomiteljske obitelji mora odgovarati djetetovim potrebama i karakteristikama.
- (7) Centar u suradnji s roditeljima odnosno skrbnicima i djetetom prvenstveno bira udomitelja iz kruga srodnika ili drugih osoba bliskih djetetu, u njegovom mjestu prebivališta, uvijek kada je to moguće, osim ako to nije u najboljem interesu djeteta.
- (8) Djetetu ili mlađoj punoljetnoj osobi na redovnom školovanju centar po potrebi osigurava neophodnu stručnu pomoć, u skladu s utvrđenim potrebama u individualnom planu.
- (9) Djetetu s poteškoćama u razvoju ili problemima u ponašanju udomitelj osigurava potrebnu skrb i omogućava pružanje specijaliziranih usluga kod drugih pružatelja usluga temeljem rješenja centra o priznavanju prava na takve usluge.
- (10) Stručni uposlenici centra i udomitelj zajedno planiraju i pripremaju odlazak djeteta iz udomiteljske obitelji radi povratka u vlastitu obitelj, radi usvojenja, za samostalan život, za smještaj u drugu udomiteljsku obitelj ili kod drugog pružatelja usluga smještaja, radi postupnog prilagođavanja na nove uvjete života.

Članak 39.

(Posebne obveze udomitelja za djecu)

- (1) Udomitelj djeteta obavezan je:
 - a) dijete pravilno njegovati, odgajati i pružati mu primjeren smještaj, osigurati mu primjerenu prehranu, odjeću i obuću, te se brinuti o djetetovom zdravlju,
 - b) djetetu osigurati školske i osobne potrepeštine, primjerene igračke, osnovnu sportsku i drugu opremu prosječne vrijednosti za različite aktivnosti,
 - c) brinuti se za pravilan odnos djeteta prema učenju i radu, poticati ga na rad i stjecanje radnih navika te brinuti da dijete stekne određeno stručno zvanje,
 - d) pomoći djetetu kod oblikovanja vlastitog identiteta, poticati razvoj njegovih sposobnosti i organizirati provođenje slobodnog vremena,
 - e) uključivati dijete u život lokalne zajednice u skladu s njegovim potrebama i interesima,
 - f) omogućiti i poticati kontakte te susrete i druženja između djeteta i roditelja te drugih članova njegove vlastite obitelji, u skladu s odlukom nadležnog tijela i najboljim interesom djeteta.
- (2) Sva važnija pitanja oko brige i odgoja djeteta udomitelj uređuje sporazumno s njegovim roditeljima, skrbnikom ili zakonskim zastupnikom, centrom i pružateljem drugih usluga.

Članak 40.
(Posebne obveze udomitelja za odrasle osobe)

- (1) Udomitelj odrasle osobe obavezan je:
 - a) osigurati odrasloj osobi zadovoljavanje svakodnevnih i posebnih potreba, te ju poticati na usvajanje određenih vještina s obzirom na njezine preostale sposobnosti, s ciljem njezinog samostalnog zbrinjavanja,
 - b) poticati radno-okupacijske aktivnosti u skladu s razinom funkcioniranja i interesima odrasle osobe, poticati rekreacijske aktivnosti te kulturno-zabavne aktivnosti,
 - c) uključivati odraslu osobu u život lokalne zajednice u skladu s njezinim potrebama i mogućnostima,
 - d) omogućiti i poticati kontakte, susrete i druženja između odrasle osobe i članova njezine obitelji, te drugih srodnika i prijatelja.
- (2) Odrasloj osobi koja je smještena u ustanovu socijalne skrbi nastoji se osigurati smještaj u udomiteljsku obitelj što je prije moguće, osim kad to nije u njezinom najboljem interesu.
- (3) Sva važnija pitanja oko brige za smještenu osobu udomitelj uređuje sporazumno sa centrom, drugim pružateljima usluga, te članovima vlastite obitelji udomljenika.

Članak 41.
(Stručna podrška udomiteljstvu)

- (1) Udomiteljskoj obitelji i udomljeniku usluge stručne pomoći pružaju: centar, ustanove socijalne skrbi, odgojno-obrazovne i zdravstvene ustanove, organizacije civilnog društva, vjerske zajednice i druge pravne i fizičke osobe koje pružaju usluge stručne pomoći obitelji.
- (2) Pružatelji usluga stručne podrške udomiteljskim obiteljima i udomljenicima po potrebi pohađaju edukaciju propisanu ovim zakonom.

Odjeljak B. Obveze i odgovornosti centra

Članak 42.
(Podrška udomiteljima)

- (1) Stručni uposlenici centra aktivno promoviraju razvoj udomiteljstva u skladu s utvrđenim potrebama na području svoje mjesne nadležnosti.
- (2) U promicanju udomiteljstva, u suradnji s centrom, mogu sudjelovati ustanove socijalne skrbi, odgojno-obrazovne i zdravstvene ustanove, organizacije civilnog društva, vjerske zajednice i druge pravne i fizičke osobe.
- (3) Stručni uposlenici centra svim osobama zainteresiranim za obavljanje udomiteljstva daju informacije o svrsi, uvjetima i načinu obavljanja udomiteljstva te pravima i obvezama udomitelja.
- (4) Centar informira sve udomitelje na području svoje mjesne nadležnosti o obvezi educiranja, te o terminima održavanja osnovnih i dodatnih edukacija iz oblasti udomiteljstva.

- (5) Centar procjenjuje potencijalne udomitelje, donosi odluku o njihovoj podobnosti, priprema i prati pružanje usluge i osposobljavanje udomitelja, te pruža stručnu podršku udomiteljima na području svoje mjesne nadležnosti.
- (6) Centar potiče i organizira grupni rad za udomitelje, te pruža pomoć u njihovom udruživanju i zajedničkom djelovanju.

Članak 43.
(Obveze centra)

- (1) Centar koji je uputio na smještaj udomljenika obavezan je:
 - a) u izradu individualnog plana uključiti izabranog udomitelja te udomljenika, roditelja, skrbnika, a po potrebi i druge članove obitelji udomljenika,
 - b) upoznati udomiteljsku obitelj tijekom izrade individualnog plana s osobinama udomljenika koji će biti smješten, njegovim dotadašnjim životom, zdravstvenim stanjem i potrebama, problemima koji postoje i koji se mogu očekivati te s ciljevima koji se žele postići individualnim planom,
 - c) pravovremeno osigurati udomitelju dokumente u vezi s prijavom boravišta i ostvarivanja zdravstvene zaštite udomljenika,
 - d) podržavati kontakte udomljenika s roditeljima i članovima biološke obitelji,
 - e) pratiti ispunjavanje obveza udomitelja utvrđenih individualnim planom i redovno obilaziti udomiteljsku obitelj i kontaktirati s udomljenikom uz obvezu izrade izvještaja o utvrđenom stanju na terenu koji se ulaže u spis predmeta udomljenika.
- (2) Ako na području svoje mjesne nadležnosti centar ne može naći odgovarajućeg udomitelja ili ako smještaj udomljenika na tom području ne bi bio u njegovom interesu, centar će uputiti udomljenika na smještaj kod udomitelja na području najbližeg centra koji ima na raspolaganju odgovarajućeg udomitelja, od kojeg će prethodno zatražiti pisano mišljenje o upućivanju udomljenika na smještaj.
- (3) Mjesna nadležnost centra ne mijenja se smještajem osoba u udomiteljsku obitelj čije je prebivalište na području druge općine. Za dijete čiji roditelji žive odvojeno, mjesna nadležnost centra određuje se prema prebivalištu roditelja kome je dijete povjereno odlukom suda ili tijela skrbništva. Do donošenja odluke mjesno je nadležan centar prema prebivalištu roditelja kod kojeg dijete živi.
- (4) Sve indicije ili dokaze zlorabotrebne, nasilja, zlostavljanja, seksualnog uznemiravanja, diskriminacije i drugih kršenja prava udomljenika centar je dužan prijaviti nadležnim tijelima.

Članak 44.
(Individualni plan)

- (1) Centar je obavezan postupati tako da se u svim slučajevima i na najbolji način ostvaruje najbolji interes udomljenika i svrha udomiteljstva.
- (2) Voditelj individualnog plana planira i predlaže odgovarajuće postupanje i stručnu pomoć udomljeniku te neposredno prati udomljenika u udomiteljskoj obitelji, uz pomoć članova stručnog tima.
- (3) Individualni plan sastavlja se u pisanom obliku i sadrži planirane ciljeve, aktivnosti, rokove i nositelje provođenja aktivnosti kojima se ostvaruje svrha smještaja u udomiteljsku obitelj, te način praćenja i preispitivanja individualnog plana temeljem čega se dopunjava i po potrebi mijenja najmanje jedanput godišnje.

- (4) Nakon smještaja udomljenika u udomiteljsku obitelj voditelj individualnog plana koordinira provođenje plana u suradnji s udomljenikom i njegovom obitelji, a po potrebi i s drugim pravnim i fizičkim osobama.
- (5) Osobe iz stavka (4) ovoga članka sudjeluju u provođenju i praćenju individualnog plana i po potrebi se sastaju, preispituju plan i utvrđuju nove ciljeve i buduće aktivnosti za smještenog udomljenika.
- (6) Stručni uposlenik centra prati prilike smještenog djeteta putem posjeta najmanje jedanput tjedno u prvom mjesecu smještaja, zatim jedanput mjesečno u naredna tri mjeseca smještaja, te nadalje najmanje jedanput u tri mjeseca tijekom smještaja, putem razgovora u centru i domu udomitelja, posjeta školi i suradnjom s drugim pravnim odnosno fizičkim osobama koje sudjeluju u ostvarivanju njegovog individualnog plana.
- (7) Stručni uposlenik centra prati prilike smještene odrasle osobe putem posjeta najmanje jedanput u prvom mjesecu smještaja, te nadalje jedanput u četiri mjeseca tijekom smještaja, a po potrebi i češće.
- (8) Ako centar ili druga osoba iz stavka (4) ovoga članka utvrde da udomitelj postupa u suprotnosti s interesima smještenog udomljenika, centar je obavezan pokrenuti po službenoj dužnosti postupak utvrđivanja činjeničnog stanja, te temeljem utvrđenog eventualno donijeti odluku o raskidu ugovora o udomiteljstvu.
- (9) Centar prati obavljanje udomiteljstva na području svoje mjesne nadležnosti u skladu sa člankom 43. stavak (3) ovoga zakona.

Članak 45.
(Podrška udomljeniku)

- (1) Centar i udomiteljska obitelj zajednički pripremaju udomljenika za povratak u vlastitu obitelj, za drugi oblik skrbi ili za samostalan život.
- (2) U slučaju da centar utvrdi da je udomljenika potrebno uputiti na smještaj u drugu udomiteljsku obitelj, u skladu s promjenama u individualnom planu udomljenika, zajedno s udomiteljem priprema udomljenika na odlazak iz obitelji i prihvat u novoj udomiteljskoj obitelji.
- (3) Ako je udomljeniku nakon navršene 18. godine, zbog školovanja i najdulje godinu dana nakon završetka školovanja ako se ne može zaposliti, potrebno osigurati ostanak na smještaju u udomiteljskoj obitelji, centar zajedno s udomiteljem i udomljenikom preispitiva planirane ciljeve te je li daljnji ostanak u udomiteljskoj obitelji u njegovom najboljem interesu.
- (4) Mlađim punoljetnim osobama na smještaju u udomiteljskim obiteljima centar je obavezan, zajedno s udomiteljem, pružiti pomoć za osamostaljivanje i samostalan život.
- (5) Nakon prestanka smještaja u udomiteljskoj obitelji mlađim punoljetnim osobama centar će u roku od godinu dana od dana prestanka smještaja u udomiteljsku obitelj osigurati praćenje i pomoć, kao i kontakt s udomiteljskom obitelji i pomoć za uključivanje u lokalnu zajednicu.

POGLAVLJE X - PRAVA I OBEVEZE UDOMLJENIKA

Članak 46. (Obveze udomljenika)

- (1) Udomljenik u skladu s individualnim planom aktivno sudjeluje u ostvarivanju planiranih i dogovorenih ciljeva, izvršava utvrđene obveze i inicira preispitivanje svog individualnog plana u slučaju novih okolnosti koje utječu na njegovo provođenje.
- (2) Udomljenik je obvezan poštivati pravila obiteljskog života u udomiteljskoj obitelji i pravila ponašanja prema udomitelju i drugim udomljenicima.
- (3) Ukoliko nastanu problemi u odnosima udomljenika s udomiteljem oko svakodnevnih obveza, načina korištenja slobodnog vremena, u komunikaciji s članovima vlastite obitelji, brizi udomljenika o svome zdravlju, u kontaktima s lokalnom zajednicom i slično, udomljenik je obvezan uspostaviti suradnju s udomiteljem i sporazumno s njim i voditeljem njegovog individualnog plana nastojati riješiti nastale probleme.

Članak 47. (Prava djeteta i odrasle osobe)

- (1) Dijete koje se nalazi kod udomitelja ima pravo:
 - a) u skladu sa svojom dobi, biti informirano o svim fazama zbrinjavanja, te biti pripremljeno na smještaj u udomiteljsku obitelj,
 - b) sudjelovati u donošenju odluka koje utječu na njegov život,
 - c) primati kontinuiranu emocionalnu podršku udomitelja usmjerenu na razumijevanje i prihvaćanje razloga trenutne ili trajne nemogućnosti njegovih roditelja da brinu o njemu,
 - d) na odgoj, obrazovanje, razvijanje vještina, te profesionalno usmjerenje koje će ga pripremiti za kvalitetan život,
 - e) na dostupnost usluga i programa podrške, uključujući dostupnost specijaliziranih edukacija za unapređenje znanja i vještina, kako bi moglo ostvariti svoje pune potencijale,
 - f) na kontinuiranu brigu, pažnju, prihvaćanje i poštivanje kao jedinstvenog ljudskog bića, te pomoć u razvijanju vlastitog identiteta i povjerenja u vlastitu vrijednost,
 - g) živjeti i prakticirati običaje u skladu sa svojim porijeklom, kulturom, nacionalnom i vjerskom pripadnošću,
 - h) na privatnost i pristup službenim informacijama i dokumentaciji vezanoj za njegovu obitelj,
 - i) na poštivanje dostojanstva i sigurnosti, te zaštitu od povreda, svih oblika nasilja i drugih oblika zlostavljanja i izrabljivanja,
 - j) na kontakte i održavanje trajne i redovne veze s članovima vlastite obitelji, ukoliko to nije u suprotnosti s njegovim najboljim interesom,
 - k) biti informirano i pripremljeno na prestanak smještaja, uključujući savjetovanje i podršku,
 - l) na prigovor voditelju njegovog individualnog plana ili centru.
- (2) Odrasla osoba koja se smješta u udomiteljsku obitelj ima pravo:
 - a) biti informirana o svim fazama zbrinjavanja i pripremljena na smještaj u udomiteljsku obitelj,

- b) na dostupnost usluga i programa podrške u lokalnoj zajednici,
- c) na kontinuiranu brigu, prihvaćanje i poštivanje dostojanstva od strane udomitelja i članova udomiteljske obitelji,
- d) na sigurnost, te zaštitu od povreda, svih oblika nasilja, i drugih oblika zlostavljanja i izrabljivanja,
- e) živjeti i prakticirati običaje u skladu sa svojim porijeklom, kulturom, nacionalnom i vjerskom pripadnošću,
- f) na privatnost i pristup osobnoj dokumentaciji te informacijama vezanim za vlastitu obitelj,
- g) na kontakte i održavanje trajne i redovne veze s članovima vlastite obitelji te drugim osobama važnim u njezinom životu, ukoliko to nije u suprotnosti s njezinim najboljim interesom,
- h) na prigovor voditelju njezinog individualnog plana ili centru.

POGLAVLJE XI – OSPOSABLJAVANJE I EDUKACIJA

Članak 48. (Edukacija udomitelja)

- (1) Osposobljavanje i edukacija udomitelja u Federaciji provodi se u skladu s Planom i programom osnovnih i dodatnih edukacija.
- (2) Plan i program osnovnih i dodatnih edukacija udomitelja iz stavka (1) ovoga članka donosi federalni ministar nakon provedenih konzultacija s kantonalnim ministarstvima.
- (3) Osnovne edukacije za osobe koje žele biti udomitelji organizirat će se najmanje jednom godišnje, a po potrebi i češće.
- (4) Dodatne edukacije udomitelja obavljat će se dva ili više puta godišnje u skladu s potrebama.
- (5) Federalno ministarstvo organizira i provodi obvezno osposobljavanje i propisane edukacije udomitelja.
- (6) Sredstva potrebna za edukaciju udomitelja osiguravaju se u proračunu Federacije.
- (7) Edukacija udomitelja vrši se na jednoj lokaciji za cijeli kanton ili za više kantona ukoliko se u nekom kantonu ne može formirati edukativna grupa.

Članak 49. (Edukatori u oblasti udomiteljstva)

- (1) Ministarstvo organizira edukacije za stjecanje zvanja edukatora u oblasti udomiteljstva.
- (2) Edukacija iz stavka (1) ovoga članka organizira se za službenike Ministarstva, kantonalnih ministarstava i uposlenike centara, koji se bave poslovima udomiteljstva.
- (3) Na edukaciju iz stavka (1) ovoga članka mogu se prijaviti i druge pravne ili fizičke osobe s područja Federacije koje se bave udomiteljstvom, s tim da te pravne i fizičke osobe snose troškove edukacije.
- (4) Po uspješno završenoj edukaciji iz st. (2) i (3) ovoga članka uvjerenje o stjecanju zvanja edukatora izdaje Ministarstvo.

Članak 50.
(Područja edukacije)

- (1) Osposobljavanje i edukacija za obavljanje udomiteljstva koje mora završiti udomitelj za djecu, izuzev srodničkog udomitelja, prije izdavanja rješenja o ispunjavanju uvjeta za obavljanje udomiteljstva, obuhvaća sljedeća područja:
 - a) pojam i značaj udomiteljstva,
 - b) uloga i odgovornost udomitelja,
 - c) odgojni postupci, načini odgoja i osnovne zadaće roditeljstva,
 - d) životne krize i načini funkcioniranja obitelji,
 - e) razvojne potrebe djeteta, odvajanje djeteta iz primarne obitelji i stvaranje bliskih veza,
 - f) prava, interesi i dobrobit djeteta,
 - g) emocionalna inteligencija kod djece,
 - h) zaštita djece od zlostavljanja i zanemarivanja i prepoznavanje rizika,
 - i) partnerski odnosi između pružatelja zaštite, pružatelja podrške udomiteljima i vlastite obitelji i smještenog djeteta,
 - j) komunikacijske vještine u brizi za djecu i mlađe punoljetne osobe i
 - k) samoprocjena udomitelja.
- (2) Osposobljavanje i edukacija za obavljanje udomiteljstva koje mora završiti udomitelj za odrasle osobe, izuzev srodničkog udomitelja, prije izdavanja rješenja o ispunjavanju uvjeta za obavljanje udomiteljstva, obuhvaća sljedeća područja:
 - a) pojam i značaj udomiteljstva,
 - b) uloga i odgovornost udomitelja,
 - c) životne krize i načini funkcioniranja obitelji,
 - d) metode poticanja i podrške, sposobnosti i vještine odrasle osobe za samostalnu brigu o sebi,
 - e) zaštita od zlostavljanja i zanemarivanja i prepoznavanje rizika,
 - f) zaštita od nasilja nad odraslim osobama u stanju socijalne potrebe,
 - g) komunikacijske vještine u brizi za odraslu osobu,
 - h) integracija smještenih odraslih osoba u lokalnu sredinu,
 - i) prepoznavanje i praćenje promjena vezanih uz proces starenja,
 - j) partnerski odnosi između pružatelja zaštite, pružatelja podrške udomiteljima i vlastite obitelji i smještene odrasle osobe.
- (3) Nakon izdavanja rješenja o ispunjavanju uvjeta za obavljanje udomiteljstva, centar će srodničkom udomitelju odrediti rok u kojemu mora izvršiti osposobljavanje i sudjelovanje u edukaciji odnosno obuci za obavljanje udomiteljstva u područjima iz st. (1) i (2) ovoga članka.
- (4) Osim područja iz st. (1) i (2) ovoga članka, program za osposobljavanje udomitelja za djecu s poteškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom sadrži i dodatna područja.
- (5) Udomitelj mora najmanje jedanput godišnje sudjelovati u propisanim edukacijama, a u skladu s procjenom stručnog tima nadležnog centra.
- (6) Obveza osposobljavanja i sudjelovanja u edukacijama iz stavka (4) ovoga članka odnosi se i na srodničkog udomitelja.

POGLAVLJE XII – REGISTAR I EVIDENCIJA PODATAKA, NADZOR I PRAĆENJE PRIMJENE OVOGA ZAKONA

Članak 51. (Registar udomitelja)

- (1) Ministarstvo vodi središnji registar potencijalnih udomitelja i udomitelja u Federaciji, a koji sadrži i evidenciju o korisnicima udomiteljstva kojima je priznato pravo na smještaj u udomiteljsku obitelj.
- (2) Registar iz stavka (1) ovoga članka Ministarstvo vodi temeljem podataka dostavljenih od strane centara.
- (3) Centar podatke o donošenju rješenja o ispunjavanju uvjeta za obavljanje udomiteljstva odnosno zaključivanju ugovora o udomiteljstvu za područje svoje mjesne nadležnosti dostavlja kantonalnom ministarstvu i Ministarstvu u roku od osam dana od dana donošenja rješenja odnosno zaključenja ugovora u skladu s ovim zakonom.
- (4) Sadržaj i način vođenja registra i evidencije iz stavka (1) ovoga članka propisuje federalni ministar.
- (5) Podaci u registru i evidencijama iz ovoga članka razvrstavaju se po spolu.

Članak 52. (Stručni i inspekcijski nadzor)

- (1) Stručni nadzor nad provođenjem ovoga zakona i podzakonskih akata donesenih temeljem ovoga zakona vrše kantonalna ministarstva.
- (2) Inspekcijski nadzor nad provođenjem ovoga zakona i podzakonskih akata donesenih temeljem ovoga zakona vrši kantonalni inspektor za oblast socijalne skrbi u okviru svoje mjesne nadležnosti utvrđene zakonom i podzakonskim aktima.
- (3) Nadzor iz stavka (2) ovoga članka vrši se u centru, a temeljem uvida u dokumentaciju kojom raspolaže centar.

Članak 53. (Praćenje primjene)

- (1) Za potrebe praćenja implementacije ovoga zakona i provedbenih propisa donesenih u skladu s ovim zakonom uspostavlja se radno tijelo u čiji se sastav imenuju predstavnici Ministarstva i kantonalnih ministarstava.
- (2) Mandat, pitanja kворuma za održavanje sastanaka, metoda donošenja odluka i druga pitanja od značaja za rad Radnog tijela iz stavka (1) ovoga članka definirat će se Poslovníkom o radu Radnog tijela, koji će se donijeti na konstituirajućem sastanku.
- (3) Radno tijelo iz stavka (1) ovoga članka vrši objedinjavanje podataka i informacija prikupljenih kroz pojedinačne izvještaje resornih kantonalnih i općinskih tijela, vrši njihovu analizu i sačinjava jedinstvene polugodišnje izvještaje o provedbi ovoga zakona koje dostavlja Ministarstvu i kantonalnim ministarstvima.

Članak 54.
(Načelo rodne ravnopravnosti)

Prilikom formiranja stručnih timova u centrima i Radnog tijela iz članka 53. ovoga zakona, vodit će se računa o ravnopravnoj zastupljenosti oba spola.

POGLAVLJE XIII - KAZNE NE ODREDBE

Članak 55.
(Kaznene odredbe za prekršaj udomitelja)

Novčanom kaznom u iznosu od 1.200,00 KM do 4.000,00 KM kaznit će se za prekršaj udomitelj ako:

- a) obavlja udomiteljstvo protivno propisanim uvjetima za obavljanje udomiteljstva iz članka 17. ovoga zakona ili suprotno odredbi članka 18. ovoga zakona,
- b) obavlja udomiteljstvo bez važećeg rješenja o ispunjavanju uvjeta za obavljanje udomiteljstva iz članka 25. ovoga zakona,
- c) ne prijavi promijenjene okolnosti iz članka 26. stavak (2) ovoga zakona,
- d) odbije primiti udomljenika na smještaj bez valjanog razloga iako je sudjelovao u donošenju individualnog plana udomljenika i bio suglasan sa smještajem tog udomljenika,
- e) izvrši samovoljan premještaj udomljenika iz stambenog prostora, navedenog u ugovoru o udomiteljstvu, u drugi stambeni prostor bez odobrenja mjesno nadležnog centra,
- f) ne pruža sve vrste usluga udomljeniku ili usluge ne pruža u opsegu propisanom zakonom ili podzakonskim aktom u skladu s ugovorenim obvezama iz ugovora o udomiteljstvu,
- g) u određenom roku ne poduzme mjere utvrđene promjenom individualnog plana udomljenika,
- h) ne vodi na propisan način evidenciju i dokumentaciju o udomljeniku,
- i) ne izvještava mjesno nadležni centar o svim važnim životnim okolnostima udomljenika,
- j) onemogućava kontakte udomljenika s vlastitom obitelji, drugim srodnicima te ostalim bliskim osobama,
- k) postupa protivno individualnom planu i odlukama nadležnih tijela,
- l) ne osigura povjerljivost podataka i osobni integritet i dostojanstvo udomljenika.

Članak 56.
(Kaznene odredbe za prekršaj centra)

(1) Novčanom kaznom od 2.000,00 KM do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj centar ako:

- a) inspektoru onemogući rad, odnosno ne osigura uvjete za neometan rad ili znatno oteža inspeksijski nadzor, ili mu ne dostavi, ili ne pripremi podatke, obavijesti i materijale na njegov zahtjev u određenom roku, ili mu ne dostavi ili pripremi netočne i nepotpune podake, obavijesti i materijale,
- b) ne izvrši pravomoćno rješenje inspektora socijalne skrbi.

- (2) Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM do 1.500,00 KM za prekršaj iz stavka (1) ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u centru.

TREĆI DIO

POGLAVLJE XIV - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 57.

(Reguliranje statusa udomitelja koji na dan stupanja na snagu ovoga zakona obavlja udomiteljstvo)

- (1) Udomitelj koji na dan stupanja na snagu ovoga zakona obavlja udomiteljstvo može i dalje obavljati udomiteljstvo i brinuti o zatečenim udomljenicima dok ti korisnici ostvaruju pravo na smještaj u udomiteljsku obitelj, a najdulje godinu dana od dana početka primjene ovoga zakona.
- (2) Udomitelj iz stavka (1) ovoga članka koji i dalje želi obavljati udomiteljstvo podnijet će prijavu za obavljanje udomiteljstva iz članka 23. ovoga zakona u roku od šest mjeseci od dana početka primjene ovoga zakona.

Članak 58.

(Provedbeni akti)

- (1) Federalni ministar će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga zakona donijeti propis iz članka 17. stavak (1) točka i) ovoga zakona.
- (2) Federalni ministar će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona propisati obrazac prijave za obavljanje udomiteljstva iz članka 23. stavak (1) ovoga zakona.
- (3) Federalni ministar će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona propisati obrazac za izvještavanje iz članka 36. stavak (4) ovoga zakona.
- (4) Federalni ministar će donijeti plan i program osnovnih i dodatnih edukacija udomitelja iz članka 48. stavak (1) ovoga zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga zakona, a za svaku narednu godinu najkasnije do 01. ožujka tekuće godine.
- (5) Federalni ministar će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga zakona donijeti pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencija iz članka 51. stavak (4) ovoga zakona.

Članak 59.

(Prestanak primjene odredbi Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji s djecom)

Danom početka primjene ovoga zakona prestaju se primjenjivati odredbe članka 19. stavak (1) točka 3. i čl. od 31. do 40. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji s djecom.

Članak 60.

(Usklađivanje kantonalnih propisa)

Do dana početka primjene ovoga zakona kantoni su dužni uskladiti svoje propise s ovim zakonom.

Članak 61.
(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH", a početak će se primjenjivati nakon 12 mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona, osim čl. 48. i 49. ovoga zakona.

**PREDSJEDATELJICA
DOMA NARODA
PARLAMENTA FEDERACIJE BiH**

Lidija Bradara

**PREDSJEDATELJ
ZASTUPNIČKOGA DOMA
PARLAMENTA FEDERACIJE BiH**

Edin Mušić